

VERANTWOORDELIJKE JOURNALISTIEK HEEFT NOOD AAN ZELFREGULERING

Het is niet eenvoudig bij journalisten in Nederland of daarbuiten de handen op elkaar te krijgen voor zelfreflectie op hun taak. Het wijzen op de noodzaak om ook eens binnenwaarts te kijken, levert vaak een instant-reactie op van geïrriteerde afweer dat men met zijn handen van de journalistiek moet afblijven. Pavlov ten voeten uit, wellicht. De organisaties die zich voor het journalistieke beroep inzetten, vertonen helaas dezelfde geconditioneerde reflex. Met enige zelfgenoegzaamheid wordt kritiek vanuit de samenleving afgewimpeld dat het met de kwaliteit en het verantwoordelijkheidsgevoel van de moderne journalist heus meevalt. En dat de gevraagde zelfregulering wordt geleverd.

Maar waarom dan die oplopende kritische bejegening vanuit de samenleving? En is er, wat de journalistieke ethiek aangaat, door de beroepsgroep niet te laat gereageerd op de razendsnelle veranderingen die zich in deze digitale en geglobaliseerde wereld voltrekken? Iedereen die een professioneel oog bezit zal toch beamen dat er de laatste twee decennia een revolutionaire ontwikkeling in medialand plaatsvindt die het journalistieke beroep volledig heeft getransformeerd en die de roep om zelfregulering navenant heeft doen toenemen. De noodzakelijke herinrichting van het journalistieke veld ter grotere disciplineren en zelfreflectie, is daarvan een logische consequentie.

In 2004 kwamen drie aan de overheid verbonden adviescommissies (WRR, ROB en RMO) met lijkige rapporten over de situatie van de pers in het huidige tijdsbestek. In alle rapporten werd gewezen op het veranderde gedrag van de nieuwsmedia wier maatschappelijke rol al deels is getransformeerd tot een industrie van verstrooiing en amusement. Dat dit het publieke domein bezoedelt, vormt de kern van de kritiek. Niet voor niets werd de journalistiek nadrukkelijk opgeroepen meer aan zelfregulering te doen, anders zouden van elders (lees: vanuit de overheid) maatregelen moeten komen.

Het was geen toeval dat de drie adviesorganen in kort tijdsbestek dezelfde boodschap uitdroegen. De jongste wekenlange media-turbulentie rond de aangekondigde anti-Koranfilm van Geert Wilders en de tv-uitzending van Peter R. de Vries over de verdwijning van Natalee Holloway toont ten overvloede aan dat van zelfregulering in de Nederlandse journalistiek nog weinig sprake is. Vrijwel alle media, gedrukte, audiovisuele danwel digitale, schoten dagelijks met uitgesponnen stukken in op een film die er nog niet is en op een tv-uitzending die meer spektakel bood dan de oplossing van de verdwijning op Aruba naderbij brengen. De verantwoordelijkheid die de media dragen in het feitelijk informeren van de burger, verdween verder uit het zicht naarmate de hypevorming groter werd.

In politiek-Den Haag houdt men er steeds meer rekening mee dat de huidige Nederlandse regering een mediacode voorbereidt. Elke voorvechter van persvrijheid wijst een dergelijke ontwikkeling af. In een democratische staat is het immers traditioneel aan onafhankelijke nieuwsmedia om de burger te informeren zodat deze ongebonden ruimte heeft voor meningsvorming en participatie aan het democratische proces. Voor regelgeving van de overheid over wat de burger mag horen of zien, is daarin geen plaats.

Journalistieke zelfregulering kan actie van de overheid voorkomen. Het is goed en kennelijk ook urgent daaraan gestalte te geven, niet op een aarzelende of benepen wijze maar in het besef dat de globalisering en de digitalisering de verantwoordelijkheid van de nieuwsmedia aanzienlijk hebben vergroot.

De Stichting Media-ombudsman Nederland, voortkomend uit de journalistiek zelve, wil een effectieve zelfregulering ter hand nemen. Door de journalistieke actualiteit te plaatsen in het licht van structurele ethische vraagstukken, door stellingnames inzake deze vraagstukken en door wetenschappelijk te onderzoeken of de bestaande ethische codes nog voldoen in het journalistieke domein.

De stichting MON doet dit om de onafhankelijkheid van de pers tegenover een opdringerige overheid te waarborgen en om de geloofwaardigheid en respectabiliteit van de journalistieke professie weer op het passende niveau te brengen.

Deze website zal daarvan vanaf heden getuigen.

Den Haag, 20 maart 2008

Jan van Groesen
Voorzitter Stichting Media-ombudsman Nederland